

НОВИ БЕОГРАД

Од осмака до свакога ђака

» СРПСКИ ЈЕЗИК «

ОШ „Лаза Костић“ Нови Београд

1. Заокружи слово испред реченице у којој је речца не написана у складу с правописним правилима.
- а) Марија, идеш или неидеш на представу?
 - б) Молимо вас, неулазите без позива!
 - в) Лука, вечерас нећемо ићи на утакмицу.
 - г) Еколози поручују: „Недамо вам наше шуме!”
2. Ко је написао дело Рат за српски језик и правопис?
Заокружи слово испред тачног одговора.
- а) Вук Стефановић Караџић
 - б) Доситеј Обрадовић
 - в) Ђура Даничић
 - г) Бранко Радичевић
3. Упореди подвучене речи у следећим реченицама.
Заокружи слова испред гласовних промена које уочаваш у облику **радосна**.
- Тог дана био је веома **радостан** због успеха.
 - Била је веома радосна када је чула новости
 - а) непостојано а
 - б) губљење сугласника
 - в) промена л у о
 - г) палатализација
 - д) сажимање самогласника
4. Заокружи слово испред реченице у којој је употребљен **именски предикат**.
- а) Лисица дуго гледаше Малог Принца.
 - б) Мали Принц је био опазио лисицу.
 - в) Игра са лисицом је била врло занимљива.
 - г) Лисица није могла стићи Малог Принца.
5. Заокружи слова испред назива књижевних дела која је написао Јован Јовановић Змај.
- а) Плава гробница
 - б) Ђулићи
 - в) Све ће то народ позлатити
 - г) Светли гробови
 - д) Међу својима

6. Одреди **књижевни род** којем припада дело Избирачица Косте Трифковића из којег је следећи одломак.

ЈОВАН: Ево једно писмо!

МАЛЧИКА: Дај овамо. (Јован преда и оде – Малчика чита адресу.) „Госпођици Малчики.“ Гле, гле, још ће бити какво љубавно писмо! (Отвори и прочита.) Ко би се томе надао?! (Смеје се.)

СОКОЛОВИЋ и ЈЕЦА: Шта је? Шта је?

МАЛЧИКА: Чујте и пазите! (Чита.)

Одговор: _____

7. Прочитај одломак из књижевног дела Мост на Жепи Иве Андрића. На линији напиши којој књижевној врсти припада то дело.

На петнаест дана пред Митровдан, свет који је прелазио Жепу преко брвана, мало повише градње, примети први пут како се с обе стране реке помаља бео гладак зид од тесана камена, оплетен са свих страна скелама као паучином. Од тада је растао сваког дана. Али падоше први мразеви и рад се обустави. Зидари одоше кућама, на зимовање, а неимар је зимовао у својој брвнари, из које није готово никуд излазио, повоздан погнут над својим плановима и рачунима.

Књижевна врста: _____

8. У следећој реченици подвуци речи које треба писати великим почетним словом.

Песме о ослобођењу србије говоре о првом српском устанку.

9. Заокружи слово испред реченице која је написана у складу с правописним правилима српског језика.

а) Гогољева комедија Женидба изведена је у Народном позоришту у Београду 140 пут, тачно на десетогодишњицу премијере, 4 новембра 2005 године.

б) Гогољева комедија Женидба изведена је у Народном позоришту у Београду 140. пут, тачно на десетогодишњицу премијере, 4. новембра 2005. године.

в) Гогољева комедија Женидба изведена је у Народном Позоришту у Београду 140 пут, тачно на десетогодишњицу премијере, 4. новембра 2005. године.

г) Гогољева комедија Женидба изведена је у Народном позоришту у Београду 140. пут, тачно на десетогодишњицу премијере, 4. новембра 2005. године.

д) Гогољева комедија Женидба изведена је у Народном позоришту у Београду 140 пут, тачно на десето годишњицу премијере, 4. новембра 2005. године.

10. Заокружи слово испред назива књижевног језика којим је написано Житије Светог Симеона Светог Саве.

- а) старословенски језик
- б) српскословенски језик
- в) рускословенски језик
- г) славеносрпски језик

11. На линији испред реченице напиши број под којим је наведен назив гласовне промене која је извршена у подвученој речи. Две гласовне промене су вишак.

___ Пловидба је била дуга и напорна.	1. палатализација
___ Тамни облаци прекрили су хоризонт.	2. једначење сугласника по звучности
___ Знао сам да ће се све добро завршити.	3. једначење сугласника по месту изговора (творбе)
	4. сибиларизација
	5. промена л у о

12. Обрати пажњу на подвучене глаголске облике.

Мудрост коју људи стекоше у невољи, преносили су причајући о доброту и праведности. Поред глагола из текста напиши број који стоји испред одговарајућег назива глаголског облика. Два назива у десној колони су вишак.

а) стекоше ___	1. инфинитив
б) преносили су ___	2. глаголски прилог прошли
в) причајући ___	3. аорист
	4. глаголски прилог садашњи
	5. перфекат

13. У којем је наслову књижевног дела употребљен облик инструментала са значењем средства? Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Разговор с Гојом – Иво Андрић
- б) Ламент над Београдом – Милош Црњански
- в) Потера за пејзажима – Пеђа Милосављевић
- г) Предео сликан чајем – Милорад Павић

14. Прочитај текст из интервјуа с књижевником Владимиром Пишталом и одреди значење подвучене речи.

Мени је приче жао зато што је то одличан књижевни жанр који је занемарен. Свако ко пише и романи и приче зна да је теже написати добру причу јер је захтевнија. Не видим разлога да роман зато буде привилегован, нити за мене постоји разлика између романа и приче.

Заокружи слово испред значења речи привилегован.

- а) осуђен
- б) прихваћен
- в) повлашћен
- г) одбачен

15. Заокружи слова испред наслова два књижевна дела која је написао Бранислав Нушић.

- а) Орлови рано лете
- б) Хајдуци
- в) Сумњиво лице
- г) Покондирена тиква

16. Прочитај реченицу из Аутобиографије Бранислава Нушића, па подвуци именице у облику множине.

Раније тврдње мојих биографа да сам се родио 1866. године отпале су благодарјећи брижљивим истраживањима професора Миленковића.

17. Прочитај следеће реченице и обрати пажњу на подвучене речи.

Родитељи су забринути, а деца безбрижна.

Заокружи слово испред тачног одговора.

По међусобном значењском односу подвучене речи су:

- а) хомоними; б) антоними; в) синоними.

18. Заокружи слова испред назива дијалеката које је Вук Караџић узео за основицу српског књижевног језика.

- а) шумадијско-војвођански
- б) косовско-ресавски
- в) источнохерцеговачки
- г) призренско-тимочки
- д) зетско-рашки (зетско-јужносанџачки)

19. Заокружи слова испред речи у којима запажаш две гласовне промене: једначење сугласника по звучности и промену л у о.

- а) измислио
- б) потписао
- в) изгубила
- г) разговарао
- д) искривио

20. Подвуци глаголску синтагму у следећем примеру.

Слатко се смејући, Томас Алва Едисон упита младог колегу: „А у чему бисте чували растварач који раствара све супстанце на свету?“

21. . На линији испред имена аутора напиши број којим је означено ауторово дело.
Наслов једног дела је вишак.

1. Плави чуперак	_____	Десанка Максимовић
2. Крвава бајка	_____	Јован Јовановић Змај
3. Очију твојих да није	_____	Мирослав Антић
4. Ђулићи	_____	Бранко Радичевић
5. Ђачки растанак		

22. . Прочитај строфу из песме Књиге Стевана Раичковића, па заокружи слово испред низа стилских фигура које се јављају у овом примеру.

Опколиле ме ноћас књиге –
Зуре у мене из свог праха.
Ћутљиве – ко од страшне бриге.
Збијене – ко од тешког страха.

- а) градација, персонификација, контраст
- б) персонификација, поређење, епитет
- в) хипербола, персонификација, оноματοпеја

23. Прочитај одломак из Приче о кмету Симану Иве Андрића. Обрати пажњу на особине које Ибрага испољава.

– Добро јутро, Симане.

– Добро и јест – каже Симан, а не устаје пред агом.

Ибрага пређе руком преко очију. Као да се свет из темеља заљуљао. Придржава се за једну шљиву. Гледа Ибрага тога дрског човека који мимо сваког реда и обичаја лежи и не диже се пред њим, не верује рођеним очима и не може да се начуди колики је кмет кад није згрчен ни понизан, него кад се опусти и рашири у својој пуној снази и величини. Дуго је гледао Ибрага то што се није видело ни запамтило откад су аге аге и кметови кметови. Испод мирне маске душевног аге у њему је све кувало од сопственичког беса и повређеног агинског поноса, али су га страх и обзир обуздавали, јер кмет је очигледно решен на зло, а времена су тешка и несигурна. И Ибрага се прибрао и сео.

– Ја дошћ да ово шљива, што је моје, смирим – каже ага муклим гласом.

– Ниси морћ долазити. Шљиве су мирне, а колико их буде требало смиривати, умијем их и ја смирити.

Заокружи слово испред особине коју Ибрага испољава у наведеном одломку.

- а) племенитост
- б) уздржаност
- в) душевност
- г) исхитреност

24. Прецртај у сваком пару реченица ону која је написана бирократским језиком.

Ниво воде код Бездана је у сталном опадању.	Ниво воде код Бездана стално опада.
Током дана порастао је водостај.	Током дана дошло је до пораста водостаја.
Сутра ће се време пролепшати.	Сутра ће наступити период лепшег времена.

25. На основу контекста у коме је употребљена подвучена реч у следећим реченицама одреди значење те речи.

- То није био адекватан кључ за ту браву.
- Да би тачно изразио оно што желиш, мораш употребити адекватне речи.

Заокружи слово испред тачног одговора.

Реч адекватан значи:

- а) довољно велики;
- б) промишљен;
- в) прикладан;
- г) очекивани.

26. Напиши назив врсте којој припада подвучена зависна реченица.

1. Ако неће зло од тебе, бежи ти од зла.

Врста зависне реченице: _____

2. Добро се не познаје док се не изгуби.

Врста зависне реченице: _____

27. На линији испред имена аутора напиши број којим је означено његово дело. Наслов једног дела је вишак.

1. Хајдуци	
2. Аска и вук	___ Јован Стерија Поповић
3. Покондирена тиква	___ Љубомир Ненадовић
4. Пилипенда	___ Иво Андрић
5. Писма из Италије	___ Симо Матавуљ

28. Прочитај две строфе из песме На шеснаести рођендан Десанке Максимовић и одреди која се стилска фигура јавља у подвученим речима.

Од радости звала бих ласте
у недрима да ми гнездо граде,
легла на земљу и гледала
како расту стабљике младе.

Пустила бих да ми набујали поток
у наручја скочи,
цветним прахом бих посула
груди и очи.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) поређење б) оноματοпеја в) епитет

29. У наведеном одломку из приповетке Аска и вук Иве Андрића подвуци **унутрашњи монолог**.

Лукави, хладни и пословично опрезни вук, коме ни људи ни животиње нису могли ништа, био је најпре изненађен. То изненађење претварало се све више у чуђење и чудну, неодрживу радозналост. Испрва се присећао ко је и шта је, где се налази и шта треба да ради, и само је говорио у себи: „Да се само нагледам овог чуда невиђеног. Тако ћу од овог чудног шиљежета имати не само месо него и његову необичну, смешну, луду и лудо забавну игру, какву курјачке очи још нису виделе.“ Мислећи то, вук је ишао за овчицом, застајкујући кад она застане и опружајући корак кад она убрза ритам игре.

30. Одреди ком књижевном роду и којој књижевној врсти припада одломак из текста Проте Матеје Ненадовића.

Чујемо ми у Бранковини тај несрећни глас. Одма мој стриц Јаков, зет Живко Дабић и ближњих неколико кметова отрче у Ваљево, и заједно са старим Турцима Ваљевцима – јербо су сви ваљевски Турци мога оца и Бирчанина уважавали и пазили – дођу Фочића молити да пусти кнезове. Фочић каже: „Нису ме лепо дочекали и конаке спремили, но најпосле донесите сто кеса глобе па да их пустим.“ Мој стриц, како то чује од Фочића, које од трговаца Срба, које и ваљевски Турци даду у помоћ, са својим што смо имали накупи и састави 19 500 гроша.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) епски род – приповетка
б) драмски род – трагедија
в) епски род – мемоари